

ပဋိပက္ခဒဏ်ခံနေရပြီး အန္တရာယ်များသော နယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့်
သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာ (ICT) ကုမ္ပဏီများနှင့်
ထိတွေ့ဆက်ဆံဆောင်ရွက်နေသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အတိုချုံ့လမ်းညွှန်ချက်များ
[၂၀၂၅]

အထွေထွေမိတ်ဆက်

အပိုင်း (၁) ပဋိပက္ခဒဏ်ခံနေရပြီး အန္တရာယ်များသော နယ်မြေများ (CAHRA) [လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခမပါဝင်ပါ။]

နိဒါန်း

လမ်းညွှန်ချက် ၁။ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံနေရပြီး အန္တရာယ်များသော နယ်မြေများ (CAHRA) တွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ICT ကုမ္ပဏီများအား ချဉ်းကပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်းကောင်း ပြည့်စုံသည့်သတင်းအချက်အလက်အခြေပြု မဟာဗျူဟာကို ချမှတ်ပါ။

၁) သင်၏ အလုံးစုံပန်းတိုင်များကို မဟာဗျူဟာမြောက်စွာ ချမှတ်ပြီး၊ စိတ်ပျက်ခြင်း၊ မိမိ၏ မဟာဗျူဟာကို စောစီးစွာ စွန့်လွှတ်လိုက်ခြင်းတို့ မဖြစ်စေရန် ကုမ္ပဏီနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံသည့် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုချင်းစီအတွက် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော မျှော်လင့်ချက်များကို သတ်မှတ်ပါ။

၂) ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လည်ပတ်မှုများကို ထိန်းချုပ်ထားပြီး၊ ရပ်ရွာလူထု၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ်လည်း သက်ရောက်မှုရှိနေသည့် ဒေသန္တရအစိုးရ၏ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများ၊ စည်းကမ်းများနှင့် မူဝါဒများအား လေ့လာပြီး ပြည့်စုံစွာ သိရှိနားလည်ထားပါ။

၃) ထိရောက်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ရေးဆွဲနိုင်ရန် ပစ်မှတ်ဖြစ်သည့် ကုမ္ပဏီအပြင် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များကိုပါ သုတေသနပြုလုပ်ပြီး၊ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကိုလည်း နားလည်အောင် ဆောင်ရွက်ပါ။

၄) သင်၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု မဟာဗျူဟာကို လက်တွေ့အသုံးပြုမီ ပြည့်စုံသော အန္တရာယ်အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ချက် တစ်ရပ်အား ပြုလုပ်ပါ။

<u>လမ်းညွှန်ချက် ၂။</u> ကုမ္ပဏီအပါအဝင် ကုမ္ပဏီမှတာဝန်ရှိကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လုပ်ငန်းသဘောအပြင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရင်းနှီးမှုများ ထူထောင်ပါ။ ၁) ကုမ္ပဏီများနှင့် ရင်းနှီးဖော်ရွေစွာ၊ အပြုသဘောဆောင်စွာ ထိတွေ့ဆက်ဆံပါ။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်ပါ။ ၂) ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်ပါ။ ၃) ကုမ္ပဏီ၏ သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များအား မြေပြင်အခြေအနေမှန်များကို ပိုမိုနားလည်လာစေရန်အတွက် ကူညီပညာပေးခြင်းက ဒေသခံ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တစ်ဖွဲ့လဲ ရပ်ရွာကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအနေဖြင့် သင့်အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်နိုင်ကြောင်း သိရှိထားပါ။
<u>လမ်းညွှန်ချက် ၃။</u> လက်ရှိ eHRDD နှင့် HRIA လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကုမ္ပဏီနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက် အရင်းအမြစ်အဖြစ် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း နှင့် ကုမ္ပဏီ၏ တိုးတက်မှုကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ စောင့်ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပြီး ယုံကြည်ရသော အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင်ပါ။ ၁) ကုမ္ပဏီ၏ eHRDD လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု အခွင့်အလမ်းများ နည်းပါးနေပါက၊ ကုမ္ပဏီနှင့် အများပြည်သူအတွက် လွတ်လပ်ပြီး အမှီအခိုကင်းသော ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာချက်များ ထုတ်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် သင်ကိုယ်တိုင်ဦးဆောင်သော သို့မဟုတ် ရပ်ရွာလူထုဦးဆောင်သော လူ့အခွင့်အရေးအပေါ်သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ချက်များ ပြုလုပ်ရန် စဉ်းစားပါ။
<u>လမ်းညွှန်ချက် ၄။</u> ပန်းတိုင်ဆင်တူ၊ ရည်ရွယ်ချက်ဆင်တူသော ကုမ္ပဏီမဟုတ်သည့် အခြားပါဝင်ပတ်သတ်သူများအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်ပြီး အကျိုးရှိရှိ အသုံးပြုပါ။ သဘောထားတူညီသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း (CSOs) များအကြား ကွန်ရက်များ တည်ဆောက်ကာ ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို စုပေါင်း၍ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရန် အခြားပါဝင်ပတ်သတ်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါ။ ၁) ကွန်ရက်ချိတ်ဆက်ခြင်း၊ မဟာမိတ်များ တည်ဆောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပြုလုပ်သည့်အခါ ကုမ္ပဏီမဟုတ်သည့် အခြားပါဝင်ပတ်သတ်သူများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျယ်ပြန့်စွာနှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်အောင် စဉ်းစားပါ။ ၂) အခြားသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကို ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့များ (coalitions) နှင့် ကွန်ရက်များ (networks) အဖြစ် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပြီး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပါ။

- ၃) အခြားသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပါဝင်ပတ်သတ်သူများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် အသံတစ်သံတည်း ထုတ်ဖော်ရမည်ဟု မဆိုလိုပါ။
- ၄) ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကို ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့များနှင့် ကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် အတူတကွဖော်ဆောင်ခြင်းက အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ရရှိစေပါသည်။

အပိုင်း (၂) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကာလ

နိဒါန်း

လမ်းညွှန်ချက် ၁။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၏ အခြေအနေများ ပြင်းထန်လာသည်နှင့်အမျှ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များအတွက် အပါအဝင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြီး ခိုင်မာအောင်ပြုလုပ်သင့်သည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသော ICT ကုမ္ပဏီများ၏ ထုတ်ကုန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် သုံးစွဲသူများနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို အကဲဖြတ်ပြီး မြှင့်တင်ပေးပါ။

၁) အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း အဖွဲ့ဝင်များ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် မိမိကိုယ်စားပြုသည့်အစုအဖွဲ့များ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို ဦးစားပေးပြီး ၎င်းတို့ကို ကာကွယ်ရန် အစီအမံများ အကောင်အထည်ဖော်ပါ။

လမ်းညွှန်ချက် ၂။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသော ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့၏ ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ ထိလွယ်ရှလွယ်ဖြစ်မှု ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာချက်များ၊ အန္တရာယ် အကဲဖြတ်ခြင်းများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် သင့်လျော်သလို အကြံဉာဏ်များ ပေးနိုင်သည့် ဒေသခံကျွမ်းကျင်သူများ၏ အကြံပြုချက်များကို အခြေခံ၍ အမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အန္တရာယ်လျော့ချခြင်းနှင့် ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းတို့အတွက် “ပိုမိုအားဖြည့်ထားသော” လုပ်ငန်းစဉ် (eHRDD) ကို လုပ်ဆောင်ကြောင်း အတည်ပြုပါ။ သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်လာအောင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။

၁) ကုမ္ပဏီများသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများသာမက နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဥပဒေ (IHL) စံနှုန်းများပါ အကျုံးဝင်သည့် eHRDD မူဝါဒများ ထားရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂) eHRDD လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်တိုင်းတွင် ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ရမည့် အခြေအနေများအရ လိုအပ်သလို ကုမ္ပဏီများကို ကူညီပံ့ပိုးပါ။

၃) ICT ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပလက်ဖောင်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုများ သို့မဟုတ် ထုတ်ကုန်များကို လူ့အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဥပဒေ (IHL) ချိုးဖောက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုအဖြစ် အသုံးပြုနေခြင်းမှ ကာကွယ်တားဆီးရန်အပြင်၊ ယင်းချိုးဖောက်မှုများကို မြှင့်တင်သည့်၊ ကျူးလွန်သည့် သို့မဟုတ် ကျူးလွန်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီသည့် သုံးစွဲသူများကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ရန်လည်း အကြံပြုပါ။

၄) ကုမ္ပဏီ၏ eHRDD မူဝါဒများ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှု၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဥပဒေ (IHL) ဆိုင်ရာ အကာအကွယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အပြုသဘောဆောင်သော တုံ့ပြန်ချက်များဖြင့် ကုမ္ပဏီများကို ချိတ်ဆက်ပါ။

လမ်းညွှန်ချက် ၃။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် အကျပ်အတည်းကာလများတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဘက်လိုက်သည်ဟု မထင်ရစေရေး သို့မဟုတ် တဖက်သက်ရပ်တည်ချက်များကို ထောက်ခံသည်ဟု အမြင်မခံရစေရေးအတွက် သာတူညီမျှသော၊ မျှတသော၊ တသမတ်တည်းရှိသော ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းတစ်ရပ်ကို ကျင့်သုံးရန် ကုမ္ပဏီများကို စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။

၁) ပဋိပက္ခအတွင်း ICT ကုမ္ပဏီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်အခါ ၎င်းတို့သည် တိုက်ရိုက်ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုများ သို့မဟုတ် အရပ်သားထိခိုက်နစ်နာစေခြင်းများမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသမျှ အမြင့်ဆုံးအတိုင်းအတာအထိ အစီအမံများ ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက အကြံပြုပေးရမည်။

၂) အရပ်ဘက်လူထုသည် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အကျပ်အတည်းများနှင့် ပဋိပက္ခများအပေါ်စံနှုန်းပြည့်မီပြီး တစ်သမတ်တည်းရှိသော တုံ့ပြန်မှုတစ်ရပ်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

၃) အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် အခြားဒေသများရှိ မကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပဋိပက္ခများတွင် ကုမ္ပဏီက မည်သို့ တရားမျှတစွာနှင့် ထိရောက်စွာ တုံ့ပြန်ခဲ့သည်ကို နားလည်အောင် ကြိုးစားသင့်ပြီး၊ အလားတူ လုပ်ဆောင်ချက်များကို လုပ်ဆောင်ရန် လှုံ့ဆော်အားပေးသင့်သည်။

လမ်းညွှန်ချက် ၄။ eHRDD မူဘောင်တခုတည်းအပေါ်မမူတည်ဘဲ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကာလတွင် လုပ်ကိုင်နေသော ကုမ္ပဏီများနှင့် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝပြီး တိုက်ရိုက်ကျသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများကို တချိန်တည်းတပြိုင်နက်တည်း ပြုလုပ်ရန် အသင့်ရှိနေပါ။

၁) မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်သွယ်ပြောဆိုနိုင်ရန် အသင့်ရှိနေပါ။

၂) ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ပဋိပက္ခနယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ICRC နှင့် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်ထားရန် ကြိုးပမ်းပါ။

၃) အကျပ်အတည်းကာလများ၌ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အခြားသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကို မိတ်ဖက်များဖွဲ့ပြီး၊ သင်၏ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွင် စည်းလုံးညီညွတ်သောတပ်ဦးတစ်ရပ်အဖြစ် ရပ်တည်ပါ။

၄) ကုမ္ပဏီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အခြေအနေတိုးတက်မှုများနှင့် တောင်းဆိုချက်များကို စဉ်ဆက်မပြတ်စောင့်ကြည့်နိုင်ရန်အတွက် အထူးဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖန်တီးရန် စဉ်းစားပါ။

၅) ကုမ္ပဏီနှင့်အဖွဲ့ကြား သီးသန့်ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုများနှင့် အများပြည်သူသိရှိအောင်ဆောင်ရွက်သည့် လူထုကန်မ်ပိန်းလှုပ်ရှားမှု နှစ်ရပ်ကို ဟန်ချက်ညီစေရန် မဟာဗျူဟာမြောက်စွာ ဆောင်ရွက်ပါ။

အပိုင်း ၃။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ သို့မဟုတ် အကျပ်အတည်းအလွန်ကာလ

နိဒါန်း

လမ်းညွှန်ချက် ၁။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကာလအတွင်း အသက်ဝင်ခဲ့သော မူဝါဒများကို ကုမ္ပဏီက ရပ်ဆိုင်းခြင်းမပြုမီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတစ်ခုကို ဖန်တီးရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။

၁) ပဋိပက္ခအလွန်ကာလအတွက် တရားမျှတသော မူဝါဒများ ချမှတ်ရာတွင် သက်ရောက်လွှမ်းမိုးနိုင်ရန်နှင့် ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် ကုမ္ပဏီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါ။

လမ်းညွှန်ချက် ၂။ ပဋိပက္ခနှင့် အကျပ်အတည်းသံသရာစက်ဝန်းတစ်လျှောက် လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန်၊ လျော့ချရန်နှင့် ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများက eHRDD ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်အောင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။

လမ်းညွှန်ချက် ၃။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ခံမှုယန္တရားများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ကုမ္ပဏီများအား အားပေးပြီး၊ ပြန်လည်ကုစားရေးကို သေချာစေရန်နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ထပ်မံမဖြစ်ပွားစေရန် ရည်ရွယ်သည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပံ့ပိုးကူညီပါ။

လမ်းညွှန်ချက် ၄။ အကျပ်အတည်းကာလများအတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အစီအမံများ၏ ထိရောက်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး၊ ပဋိပက္ခများ ထပ်မံမဖြစ်ပွားစေရေးအတွက် ပဋိပက္ခလျော့ချရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် လက်တွေ့လုပ်ငန်းစဉ်များအား မည်သို့ပံ့ပိုးကူညီရမည်ကို စဉ်းစားပါ။